

Undskyld skriften...

Af Poul Søgren

Grafiker og skriftdesigner, MDD

Længe før papiret blev opfundet, satte stenhuggere i Babylon og Ægypten deres mærke på historien. Og de bogstaver, som romerne lod hugge på deres mure og triumfbuer, er den dag i dag grund-laget for typografien i vores bøger og aviser.

I det daglige forbinder vi skrifter og bogstaver med papir. Men vigtige budskaber skal stadig hugges i sten. Det gælder

Hieroglyffer
Foto: Forfatteren

først og fremmest indskrifterne på gravstenene i vores kirkegårde. Og disse skrifter skal hver dag ses og læses. De sættes ikke ind på en hylde som en bog. Eller smides væk som gårdsdagens avis.

Derfor er det vigtigt, at stenhuggere får en ordentlig uddannelse, så de kan lave arbejde af kvalitet.

Stenhuggerens professionelle indsats kan groft sagt opdeles i to hovedområder: Det layoutmæssige – det at kunne formgive, planlægge og disponere en opgave, og det rent håndværksmæssige – altså det at kunne hugge en tekst ind i stens overflade på den smukkeste måde. Begge områder er vigtige og har betydning for det samlede resultat, fordi det alt sammen er noget, som hører med til at kunne lave en god formløsning. Det er mit indtryk, at det udførende arbejde med at hugge bogstaverne (eller sandblæse dem) har taget magten. Det fylder meget mere i en travl hverdag, end det at tænke i skrift, form og æstetik.

Stenhuggeren som formgiver

Lay-out'et er en udfordring til stenhuggerens kunstneriske og æstetiske evner. At kunne lave et godt layout kræver naturligvis en vis portion medfødt formsans og en fornemmelse for tingene, men stenhuggeren skal i lige så høj grad have en grundlæggende viden om kompositoriske og stil-mæssige virkemidler. Det er nemlig ikke udelukkende fornemmelse og sans det hele. Der findes faktisk konkrete og håndfaste metoder og teknikker, hvormed man kan arbejde sig frem til en god formløsning. Disse teknikker og metoder bør være en vigtig del af den professionelle stenhuggers faglige bagage eller 'værktøjskasse'.

"Skriftlære for stenhuggere"

Foto: Morten Jac

Det hele starter med skriften. Kendskab til skrifthistorien, basal viden om skrift og typografi, en god fornemmelse for størrelser og afstande osv. – alt det tager tid at lære, og derfor er det vigtigt, at man i undervisningen af stenhuggerlærlinge tager fat på dette område – langt mere og langt dybere end det gøres på uddannelserne i dag.

Det handler om faglighed

Tager stenhuggerne ikke udfordringen op nu, risikerer faget at lide samme skæbne som typograffaget gjorde for 20 år siden. Her lod man også hånt om den typografiske faglige

viden og tradition og lod pludselig computeren og tekstbehandlingsanlæggene præge arbejdet. Den faglige kvalitet gled langsomt ud af billedet, og typograferne reducerede sig selv til blot at være tasteoperatører, som skrev tekst ind på en skærm. Snart tog ufaglærte, som også kunne bruge et tastatur – men til den halve løn – arbejdet fra typografen, og væk var mere end 500 års faglig viden.

Hvis de faglærte stenhuggere vil forhindre, at ufaglærte, bevæbnet med sandblæsnings udstyr, skal overtage det hele, skal der faglig oprustning til, og her mener jeg at især viden på skriftområdet. Det skal simpelthen være synligt og tydeligt for omverdenen, at stenhuggeren er ekspert og fagmanden, som kan øse af sin viden, når han rådgiver kunder, og som i sit arbejde demonstrerer en kvalitetsmæssig forskel.

Stenhuggeren og det kulturhistoriske ansvar

I første omgang er det selvfølgelig stenhuggerfaget, der er i farezonen. På lidt længere sigt er det kvaliteten i de gravsten vi skal se på vore kirkegårde, som det går ud over. Derfor handler det om skriftkultur, om kirkegårdskultur og en masse andet, men selvfølgelig også om et årtusinder gammelt fag, som risikerer at glide ud i glemselen.

Derfor kære stenhuggere: Handsken er kastet for længe siden. Det bliver spændende at se om I snart vil tage den op...

Poul Søgren er forfatter til bogen »Skriftlære for stenhuggere«, som udkommer i december 2005.